

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ

Любов Нос¹, Роксолана Колодій²

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA-79005*

¹lyubov.nos@lnu.edu.ua;

²roxkol007@gmail.com

Досліджено особливості професійної підготовки вчителів у Австралії. Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що накопичено значні наукові напрацювання з порівняльної педагогіки, які можуть бути базою для вдосконалення освітнього процесу у вищій педагогічній школі. Виокремлено основні аспекти австралійської вищої педагогічної освіти, які відповідають сучасним вимогам суспільства.

Схарактеризовано систему професійної підготовки вчителів початкових класів у австралійських університетах, яка побудована на принципах гнучкості, адаптації освітнього процесу до потреб та можливостей студентів, орієнтацією на їхні професійні та особистісні досягнення.

Висвітлено ключові компетентності випускників університетів: здатність критично аналізувати та синтезувати інформацію; здатність до критичного мислення та прийняття правильних рішень у вирішенні різних завдань; вміння ефективно спілкуватися та чітко і послідовно висловлювати свої ідеї.

З'ясовано, що Австралія є передовою країною у розвитку інформаційних технологій. У навчальних програмах підготовки фахівців зроблено акцент на активному використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Впроваджено нові форми навчання, такі як дистанційне та змішане. Створено умови для навчання кожного студента відповідно до вподобань, здібностей та можливостей.

Наголошено, що урядові освітні структури Австралії визначають педагогічну практику як обов'язкову компоненту в процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Виокремлено важливий аспект у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів у Австралії, а саме підготовку до роботи в мультикультурному та інклюзивному середовищі. Австралійські програми містять курси, які готують майбутніх учителів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: Австралія, вчителі початкової школи, професійна підготовка, педагогічна практика, навчальні програми, мультикультурне та інклюзивне середовище.

Постановка проблеми. У Європейському співтоваристві та країнах світу процес глобалізації привів до неупинного зростання ролі якості освіти для розвитку суспільства. Вектор української освіти спрямований на інтеграцію із світовим та європейським освітнім простором, а тому набуває актуальності потреба в реформуванні системи вищої освіти. Продуктивне вирішення поставлених завдань убачаємо в посиленні уваги до творчого використання прогресивних ідей зарубіжного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з питань професійної підготовки майбутніх педагогів свідчить про те, що накопичено значні наукові напрацювання з порівняльної педагогіки, які слугуватимуть основою для вдосконалення освітнього процесу у вищій педагогічній школі. Зокрема, привертають увагу дослідження теорії і практики австралійського досвіду. Так, провідним принципом функціонування системи вищої освіти Австралії приділено увагу у дослідженнях О. Огієнко, С. Корешкова схарактеризувала тенденції реформування вищої освіти у цій країні, Н. Авшенюк, Ю. Кобюк, Л. Глушок дослідили професійний розвиток педагогічного персоналу; становлення стандартів професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії проаналізувала Г. Яремко.

Різні аспекти педагогічної освіти розглядали австралійські науковці Z. Chalich, S. Cheryl, G. Craven, K. Beswick, J. Fleming, T. Fletcher, M. Green, B. Jensen, E. Leinonen, F. Rickards, P. Meijer, F. Korthagen, A. Vasalos. Як засвідчив проведений аналіз наукової літератури, проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи ще не має належного науково-теоретичного та практичного вивчення.

Формулювання цілей статті. Аналіз актуальних проблем щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти в Австралії. Виявлення основних аспектів, які впливають на якість освіти та готовність майбутніх педагогів до викликів у їхній професійній діяльності, сприятиме пошуку нових методів та форм навчання для вдосконалення педагогічної освіти у закладах вищої освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Якісна професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи – це запорука того, що в молодого покоління формуватимуться основні вміння, знання та цінності. У цьому контексті на основі аналізу наукових джерел виокремимо ті аспекти австралійської вищої педагогічної освіти, які відповідають сучасним вимогам суспільства. Як і кожна країна, Австралія має свої унікальні багатонаціональні та історико-культурні традиції. Парадигмою освіти у цій країні постає визнана роль вчителя як партнера під час освітнього процесу, який спрямовує свою діяльність на розвиток критичного мислення та творчих навичок здобувачів початкової освіти.

Система професійної підготовки вчителів початкових класів у австралійських університетах охоплює три рівні: базовий (з видачею диплома бакалавра), академічний (магістр) і науковий (доктор педагогічних наук, або філософії). Вона побудована на принципах гнучкості, адаптації освітнього процесу до потреб та можливостей студентів, а також з орієнтацією на їхній професійний та особистісний досвід. Для отримання ліцензії на викладання в початкових класах студентам потрібно отримати ступінь бакалавра, або магістра. В австралійській системі кваліфікацій чітко визначено всі необхідні критерії для професійних компетентностей, якими повинні оволодіти майбутні фахівці в процесі їхньої підготовки [9].

Освітній рівень бакалавра відповідає сьомому рівню Австралійської системи кваліфікацій. Відповідно до нормативних документів випускники бакалаврського рівня повинні оволодіти такими ключовими компетентностями: здатність критично аналізувати та синтезувати інформацію; здатність до критичного мислення та прийняття правильних рішень у вирішенні різних завдань; уміння ефективно спілкуватися та чітко і послідовно висловлювати свої ідеї [5].

Важливо відмітити, що Австралія є передовою країною у розвитку інформаційних технологій, і в навчальних програмах акцентовано на активному використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Студенти навчаються ефективно їх використовувати для пошуку інформації, створення та обміну нею, вирішення різних завдань. Це дає їм можливість максимально використовувати цифрові технології та адаптуватися до технологічних тенденцій, які постійно змінюються [6].

У сучасному світі, з розвитком технологій великої популярності набуває дистанційне навчання. Ця форма здобування освіти стала надзвичайно важливою, і багато закладів вищої освіти ввели її елементи в освітній процес. Головним чинником для успішного впровадження онлайн-навчання в вищу освіту є створення належних умов та надання ресурсів для активної навчальної діяльності студентів.

Як зазначає у своєму дослідженні Ю. Кобюк, змішане навчання (blended learning), яке базується на найкращих аспектах онлайн-освіти, стає все більш популярним педагогічним підходом. Його перевага полягає в тому, що університети можуть комбінувати індивідуальний, інтерактивний та самостійний навчальні режими відповідно до потреб та ресурсів. Різні програми можуть мати різні комбінації режимів та компонентів, які відповідають особливостям навчального середовища. Цей підхід надає гнучкість, простоту доступу і можливість інтегрувати складні мультимедійні та інтерактивні технології. Практика показала, що змішане навчання може бути ефективнішим, ніж традиційне, або повністю онлайн-навчання. Воно уможливорює організувати освітній процес відповідно до вподобань і

здібностей студентів. Це досягається завдяки гнучкості навчальних програм [3, с. 261].

Аналіз програм підготовки майбутніх учителів початкових класів у австралійських університетах показав, що значний акцент робиться на отриманні професійного досвіду під час педагогічної практики. Варто відмітити, що в австралійській педагогічній практиці використовують термін “професійний досвід”, оскільки він краще відображає сутність багатьох програм підготовки вчителів [7]. Важливо, щоб здобувачі освіти проводили час у школі, спостерігали за роботою вчителів і брали активну участь у шкільному житті. Цей період, який становить приблизно 25 % загального часу навчання у закладі освіти, має на меті ознайомлення з програмами та навчальним планом школи, отримання практичного досвіду у роботі з учнями, виконання обов’язків учителя, взаємодію з педагогічним колективом, учнями та батьками, а також розвиток навичок спостереження та впровадження теоретичних знань у практику [1].

Більшість програм підготовки вчителів початкових класів, які пропонують у австралійських університетах, передбачають початок професійного досвіду з коротких періодів ознайомлення та спостереження в школах, де студенти спочатку набувають обмеженого досвіду, працюючи з малими групами учнів та допомагаючи вчителям. Поступово вони беруть на себе більше відповідальності та поетапно переходять від спостерігачів до повноправних учителів, розвиваючи свої навички та відносини з учнями [4].

Під час проходження практики студенти співпрацюють з керівником, наставником та ментором. Такий підхід забезпечує належне керівництво, наставництво та надання фахової підтримки, сприяє удосконаленню практичної підготовки студентів. Наставництво є структурованим і постійним процесом, спрямованим на розвиток практичних навичок студентів. Наставник зобов’язаний регулярно проводити зустрічі зі студентами, налагоджувати з ними доброзичливі професійні відносини, ефективно підбирати методи викладання та навчання, а також допомагати студентам розвивати власний досвід [8].

Наголосимо, що урядові освітні структури Австралії визначають педагогічну практику як обов’язкову компоненту в процесі професійної підготовки майбутніх учителів, адже саме вона дає змогу здобувачам освіти відчувати всі аспекти освітнього процесу в природному середовищі, в різних освітніх умовах і з різними учнями.

Один з важливих аспектів професійної підготовки вчителів початкових класів у Австралії – це підготовка до роботи в мультикультурному та інклюзивному середовищі, оскільки у школах можуть навчатися діти різних культур та мов, а також діти з особливими потребами. Тому австралійські програми містять курси, які готують майбутніх учителів до роботи з різними

категоріями дітей [2].

Висновки. Аналіз наукових джерел показав, що австралійські освітні органи освіти створюють усі умови для якісної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Свідченням цього є чітке визначення професійних компетентностей, якими повинні оволодіти випускники закладів вищої педагогічної освіти. Акцентовано увагу на використанні інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах навчання, впровадженні змішаного чи онлайн-навчання у вищу освіту, що уможливорює визначення індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента відповідно до вподобань і здібностей. Важливу складову у програмах підготовки фахівців займає педагогічна практика, яка забезпечує удосконалення професійних навичок студентів для майбутньої професійної діяльності. З огляду на перебування в австралійських школах дітей різних культур та мов, учнів з особливими освітніми потребами, майбутніх учителів готують до роботи в мультикультурному та інклюзивному середовищі.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в дослідженні змістового наповнення програм підготовки майбутніх учителів початкової школи в аспекті інклюзивного навчання.

1. Глушок Л. М. Професійна підготовка фахівців дошкільної освіти в університетах Австралії : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2014. 343 с.

2. Огієнко О. Полікультурність як провідний принцип функціонування систем вищої освіти США, Канади, Великої Британії і Австралії. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. № 7. С. 254–264.

3. Кобюк Ю. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в Австралії та Україні: спільне й відмінне. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020, № 2 (96). С. 256–264.

4. Action Now: Classroom Ready Teachers. URL: https://docs.education.gov.au/system/files/doc/other/action_now_classroom_ready_teachers_print.pdf.

5. Australian Qualifications Framework. URL: <http://www.aqf.edu.au/-aqf/the-aqf-second-edition-january-2013/Australian>.

6. Chalice Z. Integrating Technology With Classroom Pedagogy – Accelerate Student Learning. URL: <https://educationtechnologysolutions.com.au/2015/08/integrating-technology-with-classroom-pedagogy-accelerate-student-learning/>.

7. Cheryl S. A. National Overview of Teacher Education in Australia. Queensland: College Year Book URL: <https://www.qct.edu.au/50Years/decade-2006-2009>.

8. Meijer P. C., Korthagen F. A., Vasalos A. Supporting presence in teacher education: The connection between the personal and professional aspects of teaching. *Teaching and Teacher Education*. No. 25(2). P. 297–308.

9. New learning: A charter for Australian education. Canberra: Australian Council of Deans of Education. URL: https://newlearningonline.com/_uploads/CharterforAustralianEducation.pdf.

References

1. Hlushok, L. M. (2014). Profesijna pidhotovka fakhivtsiv doshkil'noi osvity v universytetakh Avstralii. [Professional training of preschool education specialists in Australian universities]: *dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04*. Khmel'nyts'kyj [in Ukrainian].

2. Ohienko, O. (2019). Polikulturnist yak providnyi pryntsyp funktsionuvannia system vyshchoi osvity SSHA, Kanady, Velykoi Brytanii i Avstralii. [Multiculturalism as a leading principle of higher education systems in the USA, Canada, Great Britain and Australia]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 7, 254–264 [in Ukrainian].

3. Kobiuk, Yu. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv v Avstralii ta Ukraini: spilne y vidminne. [Professional training of future primary school teachers in Australia and Ukraine: common and different]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 2 (96), 256–264.

4. Action Now: Classroom Ready Teachers. Retrieved from https://docs.education.gov.au/system/files/doc/other/action_now_classroom_ready_teachers_print.pdf [in English].

5. Australian Qualifications Framework. Retrieved from <http://www.aqf.edu.au/aqf/the-aqf-second-edition-january-2013/Australian> [in English].

6. Chalich, Z. Integrating Technology With Classroom Pedagogy – Accelerate Student Learning. Retrieved from <https://educationtechnologysolutions.com.au/2015/08/integrating-technology-with-classroom-pedagogy-accelerate-student-learning/> [in English].

7. Cheryl, S. A National Overview of Teacher Education in Australia. Queensland: College Year Book. Retrieved from <https://www.qct.edu.au/50Years/decade-2006-2009> [in English].

8. Meijer, P. C., Korthagen, F. A., Vasalos, A. Supporting presence in teacher education: The connection between the personal and professional aspects of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 25(2), 297–308 [in English].

9. New learning: A charter for Australian education. Canberra: Australian Council of Deans of Education. Retrieved from https://newlearningonline.com/_uploads/CharterforAustralianEducation.pdf [in English].

Стаття: надійшла до редколегії 14.09.2024

доопрацьована 22.09.2024

прийнята до друку 05.10.2024

PECULIARITIES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF AUSTRALIA

Liubov Nos¹, Roksolana Kolodiy²

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005*

¹lyubov.nos@lnu.edu.ua;

²roxkol007@gmail.com

The article examines the peculiarities of teacher education in Australia. An analysis of recent research and publications has shown that significant scientific developments in comparative pedagogy have been accumulated. It can serve as a basis for improving the educational process in higher pedagogical schools. The main aspects of Australian higher teacher education that meet the modern requirements of society are highlighted.

The system of primary school teachers' professional training in Australian universities is described. It is based on the principles of flexibility, adaptation of the educational process to the needs and capabilities of students, focus on their professional and personal achievements.

The article highlights the key competencies of university graduates: the ability to critically analyse and synthesise information; the ability to think critically and make the right decisions in solving various problems; the ability to communicate effectively and express their ideas clearly and consistently.

It is noted that Australia is a leading country in the development of information technology. Teacher education programmes focus on the active use of information and communication technologies. New forms of education, such as distance and blended learning, have been introduced. Conditions have been created for each student to learn according to his/her preferences, abilities and capabilities. It is emphasised that the Australian governmental educational structures define pedagogical practice as a mandatory component in the process of future teachers' professional training.

The article highlights an important aspect in the process of professional training of primary school teachers in Australia, namely, preparation for work in a multicultural and inclusive environment. Australian curricula include courses that prepare teachers to work with children with special educational needs.

Keywords: Australia, primary school teachers, professional training, pedagogical practice, education programmes, curricula, multicultural and inclusive environment.